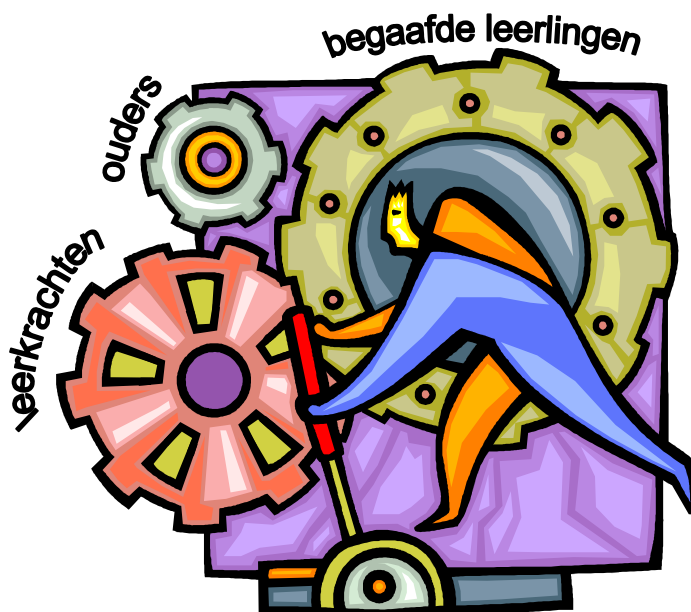

Zit een begaafd kind goed op onze school?

Ik: De veranderaar aan het werk!

Annelies Niederer
IBD 1 Bergen op Zoom
Studentnummer: 139088

Denktijd

Ik denk
Denk jij?
Denkt hij?
Denkt zij?
Mag ik denken?
Wat denk jij?

Ik denk...
Wat jij denkt.
Jij denkt...
Wat hij denkt.
Hij denkt...
Wat zij denkt.
Wat denkt zij?
Vraag het niet aan mij!

Ik denk!
Jij denkt!
Hij denkt!
Zij denkt!
Ik mag denken.
Ik voel mij vrij!

Laura Groebbé 2005

Inhoudsopgave

Samenvatting	blz. 5
Inleiding	blz. 7
Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling	blz. 9
1.1 Onderzoeksvraag:	blz. 11
1.2 Subvragen:	blz. 11
Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing	blz. 13
2.1 Waarom ik mij op begaafde leerlingen richt	blz. 13
2.2 Intelligentie	blz. 13
2.3 Day a week school	blz. 15
2.4 Bezoek aan een plusklas	blz. 16
2.5 Visie	blz. 16
Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie	blz. 18
3.1 Onderzoeksvraag	blz. 18
3.2 Subvragen	blz. 18
3.3 Opbouw van het onderzoek	blz. 18
3.3.4 Nulmeting	blz. 18
3.3.5 Triangulatie	blz. 19
3.3.6 Het survey-onderzoek	blz. 19
3.3.7 Betrouwbaarheid van het onderzoek	blz. 20
3.3.8 Ethiek	blz. 21
3.3.9 Verwerken van de onderzoeksgegevens	blz. 22

Hoofdstuk 4 Data analyse en resultaten	blz. 23
4.1 De nulmeting	blz. 23
4.2 Vergelijking van de uitkomsten van twee beoordelingsvragen	blz. 24
4.3 De interviews	blz. 26
4.3.1 Met de leerkrachten	blz. 26
4.3.2 Met de ouders	blz. 27
4.3.3 Met de leerlingen	blz. 28
 Hoofdstuk 5 Conclusies	 blz. 29
5.1 De antwoorden op mijn subvragen.	blz. 29
5.2 Het antwoord op mijn onderzoeksvraag	blz. 30
5.3 De doorgaande lijn	blz. 31
5.4 Het signaleren	blz. 32
5.5 Materiaal	blz. 33
5.6 Communicatie	blz. 33
5.7 Hoe nu verder?	blz. 33
 Hoofdstuk 6 Evaluatie onderzoek	 blz. 35
6.1 Hoe heb ik dit onderzoek als persoon ervaren?	blz. 35
6.2 Hoe is het gegaan en wat heb ik ervan geleerd?	blz. 36
6.3 Eindreflectie op mijzelf als veranderaar	blz. 37
 Nawoord	 blz. 38
Literatuurlijst	blz. 39
Bijlagen	blz. 40

Samenvatting

Naar mijn idee is er binnen de zorgstructuur van onze school nog een hoop winst te behalen in onze aanpak van begaafde leerlingen. Het is ook daarom dat ik dit meesterstuk gericht heb op de volgende onderzoeksvraag en subvragen.

Onderzoeksvraag:

Ik onderzoek de mate van behoefte aan kennis en kunde op het gebied van begaafdheid binnen ons team, omdat ik wil weten of een begaafd kind goed zit bij ons op school, teneinde te komen tot een gezamenlijk gedragen visie op begaafdheid

Subvragen:

- Hoe vindt een begaafd kind het bij ons op school en hoe kunnen wij als school dit kind steunen/coachen?
- Hoe ervaren de ouders van een begaafd kind de inzet van onze school en wat zijn hun tips ter verbetering.
- Hoe ervaren de leerkrachten de inzet en kennis van henzelf rondom begaafdheid. Vinden zij het nodig dat wij als school komen tot een structurele benadering (protocol) van begaafde kinderen.

Bij het onderzoeken van dit alles heb ik veel gehad aan het boek van Kamminga en Vloed (2009). Zij hebben me op weg geholpen om verbindend te veranderen in mijn onderwijspraktijk.

Ik ben uitgegaan van begaafde leerlingen. Binnen dit onderzoek zijn dat de leerlingen van groep 3 t/m 8 van onze school met voornamelijk A scores.

Als instap voor het onderzoek heb ik gebruik gemaakt van een zogenaamde 0-meting onder de teamleden (zie bijlage 1) . Het fijnste wat uit deze meting naar voren is gekomen, is dat het gehele team het belangrijk vindt dat er op onze school een structurele benadering komt voor begaafde leerlingen. Ik had dus draagvlak vanuit mijn team om verder te gaan met het onderzoek.

Hierna ben ik verder gegaan met het afnemen van diepte interviews bij de leerkrachten, de ouders van een leerling met voornamelijk A-scores en deze leerlingen zelf (bijlage 2-3-4).

Uit deze interviews kwam naar voren dat alle kinderen het fijn zouden vinden, wanneer we op school een plan gaan maken om goede leerlingen extra te helpen. Ze hopen door dit plan extra opdrachten te krijgen en nieuwe dingen te leren.

De ouders zijn niet ontevreden over de inzet van onze school. Ze zien wel, dat onze inspanningen vooral gericht zijn op de leerlingen die wat zwakker zijn. De meeste ouders missen een duidelijk zorgprogramma voor de betere leerling, extra werk met meer uitdaging en vooral ook een goede terugkoppeling en een open communicatie. Zij vinden dat er aandacht moet komen voor de signalering. Ze hopen dat het protocol gaat zorgen voor een meer doorgaande lijn, zodat de zorg duidelijker vastligt en het niet meer leerkrachtafhankelijk is wat er met de betere leerling gebeurt.

De leerkrachten schalen zich niet super hoog in wanneer het gaat om het kunnen signaleren en het capabel voelen om begaafde leerlingen te ondersteunen. Ze vinden wel dat ze zich in moeten zetten om een begaafd kind extra zorg en uitdaging te bieden. Het gehele team vindt het belangrijk dat er op onze school een structurele benadering gaat komen om te werken met begaafde leerlingen. Ze willen dan wel meer methoden/materiaal voor deze leerlingen, meer kennis en een duidelijke doorgaande lijn.

Wanneer ik kijk naar de onderzoeksvraag, dan is het mij duidelijk geworden dat er binnen ons team een grote behoefte is aan meer kennis en kunde rondom begaafdheid. We willen deze zorg aan begaafde leerlingen wel koppelen aan onze huidige visie. Deze willen we meer gaan hanteren voor alle leerlingen, omdat we vinden dat onze zorg zich uit mag breiden naar de bovenkant toe.

Ik kan me nu gaan richten op een bij onze school passend protocol waarbij er aandacht is voor de doorgaande lijn en voor de communicatie tussen alle betrokkenen. Daarnaast gaan we ons in het komende schooljaar als team professionaliseren in het omgaan met begaafde leerlingen. Onze studiedagen zullen rondom dit thema ingevuld gaan worden.

Mijn taak zal zijn om het protocol te laten leven in de praktijk en het van daaruit te verfijnen. Hierbij zal ik gesteund worden door ons zorgteam en de leerkrachten die het moeten toepassen in de praktijk. Ik heb er alle vertrouwen in dat ons dit gaat lukken!

Inleiding

“coachen is leiden door goed te volgen” (Vandamme, R.)

Tweeëntwintig jaar geleden studeerde ik, Annelies Niederer – van Eekelen, af aan de PABO te Oudenbosch. Al tijdens deze opleiding richtte ik mij graag op de “speciale” leerling. Voor mij was het dan ook een normale stap om de toenmalige opleiding Speciaal Onderwijs te gaan doen. Alles wat ik daar leerde zag ik terug op mijn huidige school, waar ik op dat moment regelmatig inviel en waar ik nu al jaren met veel plezier werk. Ik voelde niet meer de drang om persé het Speciaal Basis Onderwijs (SBO) in te willen, want ik voelde me op onze school als een vis in het water. Hier werd en wordt veel aandacht besteed aan die leerlingen die net dat beetje extra nodig hebben, op welke manier dan ook. Ik richtte me dan ook niet meer op een overstap naar het SBO. Wat ik wel wilde, was het prille begin van die extra ondersteuning van zorgleerlingen mede vorm geven. Gelukkig werd en wordt er op directieniveau hard aan gewerkt en kreeg ik de kans om in het zorgteam te komen. Eerst voor een halve dag per week en dit jaar zelfs voor ruim twee dagen.

Binnen dit zorgteam begeleid ik de leerkrachten vanaf groep 4. Ik spreek de leerlingen een aantal keren per jaar met hen door en ondersteun bij het maken van handelingsplannen. Verder ben ik bij veel oudergesprekken namens het zorgteam aanwezig en begeleid ik een aantal kinderen met een rugzakje

Een aantal jaren geleden kreeg ik de kans om Sociale Vaardigheidstrainingen (SOVA) te mogen geven. Een wereld ging voor me open! Ik vond en vind het geweldig om getuige te mogen zijn van het opbloeien van introverte kinderen, terwijl ik ook kan genieten van de oprechtheid van de extraverte belhamels. Dat ik een rol mag spelen in de emotionele ontwikkeling van deze kinderen ervaar ik als heel bijzonder. Momenteel bieden we een driejarig SOVA traject en ben ik in dit traject vaak ook coachend bezig met de individuele leerling.

Mijn honger naar kennis en nieuwe uitdagingen is altijd gebleven en al gauw volgden de opleiding tot Remedial Teaching, Gedragsspecialist, School Video Interactie Begeleiding en diverse andere cursussen.

In mijn functie als PDO-er (Pedagogisch Didactisch Onderwijskundige) ben ik vooral op leerkrachtniveau bezig. Ik zag de opleiding tot Intern Begeleider dan ook als een mogelijkheid om te groeien als teamcoach en me meer beleidsmatig te ontwikkelen.

Ik wilde mijn meesterstuk gebruiken om mezelf te ontplooien als Intern begeleider. Ik zocht naar een stuk waar mijn hart ligt, namelijk de zorg aan leerlingen. Dit keer eens niet de zorg aan de zwakkeren, maar de zorg aan de meer begaafde leerling. Ik volg in dit meesterstuk dus gewoon mijn hart, al is het dan op een totaal andere manier dan ik tot nu toe gewend ben. Het is tevens een ontdekkingstocht om te zien of deze kant mij ook ligt.

Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling

Het laatste jaar was er bij ons op school wat onduidelijkheid richting de ouders van enkele begaafde kinderen, waarvan de leerkracht dacht dat er misschien sprake zou kunnen zijn van een hoog/meer begaafd kind. Ik merkte, dat wij hier als school niet structureel mee omgingen. Er werden resultaten bekeken, gesprekken met de ouders gevoerd en een test afgenomen. Ik zag geen duidelijke lijn, ook niet voor de stap na de diagnose. Toen er na de eerste leerling nog twee leerlingen volgden, die elk op een andere manier benaderd werden kwam bij mij de zorgkriebel weer boven. Binnen het zorgteam bracht ik mijn zorgen in rondom de wisselende benadering van kinderen die meer begaafd zouden kunnen zijn. Ik vroeg me daar ook hardop af, of we hier als school iets mee zouden kunnen doen. Daarnaast zijn we dit schooljaar begonnen met opbrengst gericht werken. Hierbij richten wij ons vooral op de D en E leerlingen, de zorg aan de onderkant. Wij zijn te weinig gericht op het bieden van zorg aan de bovenliggende (A) zorgleerlingen. Deze leerlingen ontvangen onvoldoende zorg op maat.

Naar mijn idee is er binnen onze zorgstructuur dus nog winst te behalen in onze aanpak van begaafden. Tot nu toe lijkt het meer een los zand aanpak. Elk jaar wordt het wiel weer opnieuw uitgevonden en de benadering van een begaafd kind lijkt erg leerkrachtgebonden. Onze uitstraling naar buiten toe komt daardoor niet professioneel over. We verzinnen ter plekke de volgende te volgen stap en missen een doorgaande lijn. We proberen te werken met instructieniveaus en een instructietafel maar laten de leerlijn en de daarbij behorende instructie nog niet graag los. We hebben als team nog geen visie ontwikkeld om hier mee om te gaan. Ik zou graag een meer deskundig team zien met een duidelijke visie over hoe om te gaan met begaafde leerlingen en hun ouders. Een team, dat door het hebben van een dergelijke visie, samen zorg draagt voor het volgen van een rode draad bij begaafde kinderen. Welke rode draad en hoe deze te volgen moet na het onderzoeken van de visie zichtbaar worden.

Op deze manier hoop ik meer duidelijkheid te scheppen naar de leerkrachten, ouders van begaafde leerlingen en deze kinderen zelf. Het lijkt me goed om als team in samenspraak met begaafde leerlingen en hun ouders een duidelijke visie te ontwikkelen over hoe wij om willen gaan met begaafde kinderen binnen onze school. Het zou fantastisch zijn om hierbij de ervaringen van zowel leerkrachten, begaafde leerlingen en die van hun ouders te bundelen en zo te komen tot een structurele benadering van deze begaafde leerlingen.

Hopelijk zorgen we er op deze manier voor dat begaafde kinderen en hun ouders zich nog meer thuis (gaan) voelen op onze school.

Het gehele zorgteam gaf mij de kans om op een beleidsmatig niveau aan de slag te gaan. Voor mij daarnaast ook een unieke mogelijkheid om een keer op teamniveau bezig te zijn en me te verdiepen in een onderwerp waar ik zelf nog niet veel van weet. Een kans om te werken aan een aantal competenties. Zo wil ik tijdens het werken aan dit meesterstuk een werkklimaat initiëren en onderhouden, waarbinnen de ontwikkeling van gemeenschappelijke visies en teamleren mogelijk wordt. Ook wil ik zorg dragen voor systematische gegevensverzameling en rapportage ten behoeve van beleidsontwikkeling. Dit doe ik door het afnemen van interviews en de verwerking ervan. Verder ga ik onze school informeren vanuit externe netwerken. Dit doe ik door een bezoek aan de plusklas van onze stichting te brengen en door collega scholen te bezoeken die al aandacht hebben voor het begaafde kind. Natuurlijk wil ik blijven reflecteren op mijn eigen opvatting en competenties met betrekking tot het interpersoonlijk handelen. Ik moet dus kritisch in de spiegel blijven kijken en feedback vragen aan mijn collega's, de ouders, leerlingen en aan mijn critical friends.

Het voordeel, dat ik voor mijzelf zie, is: Dat ik een meer begeleidende en coördinerende rol krijg in plaats van een adviserende. Hierdoor komt er meer ruimte voor het vorm geven aan IB-er zijn binnen de context van de schoolorganisatie. Daarnaast ga ik me richten op een stukje beleidsvorming. Ik ga proberen om de zorg aan begaafde leerlingen in kaart te brengen en indien nodig te verbeteren. Ik moet er wel op letten dat ik ook "nee" kan zeggen. Mijn toewijding en hulpvaardigheid zijn groot. Ik voel mij al snel erg betrokken en zal er voor moeten uitkijken, dat ik het probleem van de leerkracht niet overneem. Daarnaast moet ik ervoor waken dat ik het doel van mijn gesprekken niet uit het oog verlies. Wanneer iemand andere dingen wil gaan bespreken, moet ik proberen hier niet in mee te gaan, zodat het hoofddoel niet op een zijspoor gezet wordt en het gesprek meer tijd in beslag gaat nemen dan de bedoeling is.

Verder moet ik aandacht schenken aan het ethische aspect van het afnemen van interviews (zie hoofdstuk 3.3.8, p. 22)

Gelukkig kan ik mijn sterke eigenschappen: mijn toewijding en hulpvaardigheid, mijn betrokkenheid en respectvolheid, mijn enthousiasme en gedrevenheid inzetten bij het werken aan dit meesterstuk.

Dit onderzoek biedt mij en mijn school de kans om eens naar de zorgleerlingen aan de bovenkant te kijken. Een kans die ik vertaal in een meesterstuk voor de opleiding tot Intern Begeleider. Al deze aspecten hebben me gebracht tot de volgende onderzoeksvraag en subvragen.

1.1 Onderzoeksvraag:

Ik onderzoek de mate van behoefte aan kennis en kunde op het gebied van begaafdheid binnen ons team, omdat ik wil weten of een begaafd kind goed zit bij ons op school, teneinde te komen tot een gezamenlijk gedragen visie op begaafdheid

1.2 Subvragen:

- Hoe vindt een begaafd kind het bij ons op school en hoe kunnen wij als school dit kind nog meer steunen/coachen?
- Hoe ervaren de ouders van een begaafd kind de inzet van onze school en wat zijn hun tips ter verbetering.
- Hoe ervaren de leerkrachten de inzet en kennis van henzelf rondom begaafdheid. Vinden zij het nodig dat wij als school komen tot een structurele benadering (protocol) van begaafde kinderen.

Ik hoop dat de leerkrachten de inzet en kennis van henzelf rondom begaafdheid goed inschalen. Zelf denk ik, dat iedereen er wel iets vanaf weet, maar dat deze kennis erg globaal en oppervlakkig is. Ik verwacht dus, dat er behoefte is aan verdere kennisoverdracht rondom begaafde leerlingen. Ik denk eerlijk gezegd wel dat een aantal collega's zich hier een stuk hoger op inschaalt dan in de praktijk te merken is.

Ik denk dat de begaafde leerlingen zelf best tevreden zijn. Misschien missen ze verdieping/verbreding op het gebied van taal, want daar hebben wij nog niet zoveel extra materiaal van. Ik verwacht dat vooral de bovenbouw leerlingen kritisch zullen zijn over de instructie. Ik denk dat een flink aantal sneller aan de slag wil, maar ook, dat er een aantal zijn die meer uitdaging willen in de opdrachten.

Van de ouders verwacht ik dat zij positief kritisch mee zullen werken aan het onderzoek. Zij hebben waarschijnlijk niet zo'n zicht op de materialen die wij gebruiken. Ik verwacht van hen wel een aantal ideeën te krijgen over het omgaan met begaafde kinderen binnen onze school. Ik denk daarnaast dat een aantal wel een duidelijke visie heeft over het stukje informatieoverdracht tussen school en ouders.

Het onderzoeken en schrijven van een visie is niet iets nieuws. De meeste scholen hebben al een visie in hun schoolplan staan. Ik denk dat de visie van onze school in het kader van dit meesterstuk nog eens kritisch bekeken mag worden. Er staat:

“Onze school wil alle kinderen een veilige leerrijke omgeving bieden, waar de leerlingen zich thuis voelen en geprikkeld worden zich zo goed mogelijk te (kunnen) ontwikkelen. Die ontwikkeling van het kind tot een goed en evenwichtig mens zien we als een spel van vraag en aanbod:

- Het zit in de aard van elk kind om te leren, om meer te willen weten en kunnen. Het plezier hebben in leren is voor school een belangrijk uitgangspunt.*
- Het gegeven dat elk kind leergierig is prikkelt de school tot het aanbieden van een uitdagend lespakket, zodat elke leerling door dit aanbod zich verder wil en kan ontwikkelen.”*

Ik zou al erg tevreden zijn, wanneer uit het onderzoek naar voren komt, dat 80% van mijn collega's het nodig vindt om tot een structurele benadering van begaafde kinderen te komen. Eerlijk gezegd verwacht ik dat ik hierbij bijna 100% scoor, omdat wij als team wel openstaan voor het geven van zorg op maat. Ik denk ook, dat de intentie er bij vrijwel iedereen is om zich in te zetten om de zorg aan begaafde leerlingen meer structureel te maken. Het vraagt wel een omslag in het denken. Ik hoop dat mijn meesterstuk er toe bijdraagt, dat we tot een gezamenlijk gedragen visie komen, die we duidelijk zichtbaar uit gaan dragen naar buiten toe.

Hoofdstuk 2 Theoretische onderbouwing

In dit hoofdstuk leg ik uit waarom ik mij op begaafde leerlingen richt en dat het mogelijk is dat de intelligentie zich op één gebied sterker ontwikkelt. Als school kunnen we hierop inspringen door deze in een stimulerende omgeving nog meer te ontwikkelen. De Engelse Day a week school doet mij denken aan de plusklas van onze Scholenstichting. Tot slot houd ik de visie van onze school nog tegen het licht, omdat een visie ertoe bij dient te dragen dat teamleden hun vermogen om samen te werken relateren aan datgene wat zij als team als willen bereiken.

2.1 Waarom ik mij op begaafde leerlingen richt

Voor dit meesterstuk richt ik mij op de begaafde leerlingen van onze school, hun ouders en leerkrachten. Aanvankelijk wilde ik me richten op het hoogbegaafde kind, maar ik vond dat ik dan een grote groep kinderen tekort zou doen. Voor mijn onderzoek heb ik me dan ook gericht op alle leerlingen met voornamelijk A scores die zitten in groep 3 t/m 8 van onze school, hun ouders en leerkrachten. Groep 1 en 2 neem ik niet mee in dit onderzoek, omdat er van hen nog te weinig toetsgegevens bekend zijn. Hoop en Janson (2000, p.17) schrijven hierover in hun boek

“Wie “hoogbegaafd”schrijft mikt op een meer beperkte groep (2-5%) dan wie het heeft over begaafd (15-20%)”. En op blz. 8 staat:

“De nog wijd verbreide opvatting dat (hoog) begaafde kinderen het toch wel redden blijkt in veel gevallen helaas een misverstand. Ook deze kinderen vragen (extra) zorg. “Daarvoor is het onderscheid tussen “begaafd”en “hoogbegaafd”niet zo van belang, maar wel de vraag of ook deze kinderen voldoende rendement uit het geboden onderwijs (kunnen) halen.”

Ik denk dat zij de spijker op zijn kop slaan met deze opmerking. Voor onze school is het belangrijk om na te gaan hoe het zit met dat rendement en met het door ons geboden onderwijs aan begaafde leerlingen. Wij zijn vooral bezig met het bieden van zorg aan de zwakkere leerlingen. Ik zie het als mijn taak om met het team een denkomslag te maken, zodat de zorg voortaan ook aan de bovenkant geboden gaat worden.

2.2 Intelligentie

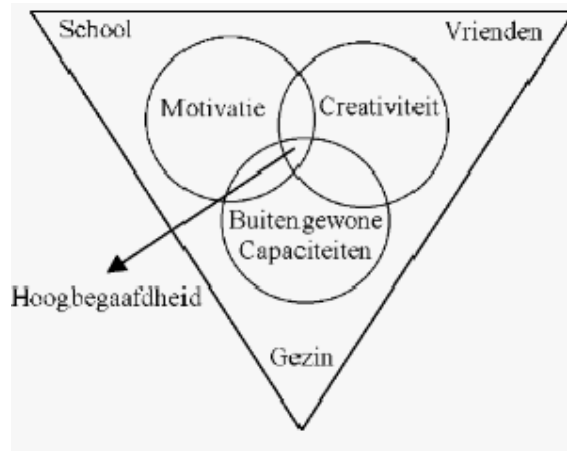
Intelligentie is niet direct te zien. Uit bepaald gedrag is af te leiden of iemand slim is. Als dat gedrag regelmatig bij iemand wordt waargenomen wordt die persoon intelligent bevonden. De Amerikaanse psycholoog Gardner (1999) is bekend geworden om zijn standpunt dat er meerdere intelligenties zijn. Die intelligenties ziet hij in nauw verband met specifieke

gebieden, zoals muziek, talen, wiskunde. Hij heeft geconcludeerd dat waarschijnlijk voor de meeste mensen geldt dat ze hun intelligentie maar op één enkel gebied echt ontwikkelen. Dit kan ik wel linken aan de uitslagen van een intelligentietest die we hebben afgenomen bij twee meisjes (groep 3 en 7) waarvan zowel de ouders, als de school vermoedens hadden van hoogbegaafdheid. Beide kinderen hadden een hoge score (122 en 128), maar blonken vooral uit op de taalkant. De bedoeling is dat we deze kant verder gaan ontwikkelen door het aanbieden van een vreemde taal.

Een vraag die ook telkens terugkeert in alle literatuur is of intelligentie aangeboren is, of dat ze door de omgeving (gezin, school) wordt bepaald? Men spreekt van het “nurture”-standpunt wanneer de intelligentie door een stimulerende omgeving bevorderd kan worden. Hiertegenover staat het “nature”-standpunt. Hier gaat men er vanuit dat de ontwikkeling van de intelligentie neerkomt op het ontplooiën van een aangeboren potentieel. Een stimulerende omgeving is wel gewenst, maar draagt aan die ontplooiing niet echt bij. Ik ga er vanuit dat wij als school wel degelijk een bijdrage kunnen leveren aan het bevorderen van de intelligentie. Door ons onderwijs aan te passen aan de behoefte van onze leerlingen hoop ik dat we eruit kunnen halen wat erin zit. Dit geldt natuurlijk voor alle leerlingen. Wanneer ik het link aan ons onderwijs aan begaafde leerlingen, denk ik dat we ze meer uitdaging en verdieping kunnen bieden. Tot nu toe zie ik dit te weinig. Ze worden vaak met nogal vrije klaaropdrachten, als tekenen en lezen beziggehouden.

Het gaat niet alleen om de persoonskenmerken. De wijze waarop de omgeving reageert en omgaat met die persoonskenmerken is minstens zo belangrijk. Daarbij worden in het Triadisch Model (Mönks, 1985) drie factoren genoemd:

- Ouders: De manier waarop ouders in de opvoeding omgaan met het talent van hun kind is bepalend of het kind het talent verder zal ontwikkelen.
- School: Op het moment dat er binnen het onderwijs voor de leerling geen gelegenheid is om bijvoorbeeld zijn creatieve denkvermogen in te zetten, zal het kind niet gemotiveerd zijn. De leerling zal uiteindelijk afhaken.
- Groep: Het is belangrijk dat de leerling zich kan spiegelen aan andere leerlingen.

Dit model richt zich op hoogbegaafden, maar ik vind het ook bruikbaar voor mijn doelgroep.

2.3 Day a week school

Op internet vond ik een artikel over de zogenaamde day a week school waar ze in Engeland erg enthousiast over zijn. www.teachingexpertise.com/articles/day-a-week-school (20-04-2010)

Kinderen die wat meer begaafd zijn worden hier beoordeeld door een selectieprocedure. Deze selectie is gebaseerd op het denken in processen en niet op het geven van correcte antwoorden. Dat vind ik echt een goede omslag. Ik merk dat wij op onze school vooral gericht zijn op het correcte antwoord. Door het inzetten van effectieve instructie en het coöperatief leren zijn we ons wel meer aan het bekwamen om meer aandacht te geven aan het denken in processen.

De leerlingen voor de day a week school worden geselecteerd door deel te nemen aan een multi-gelaagde probleemoplossende activiteit. Wekelijks gaan de leerlingen één dag naar deze school. Ze krijgen per keer aan het eind een verslag voor thuis en school mee. Hierin mogen ze ook een persoonlijke reactie schrijven.

De deelnemende scholen worden aangemoedigd om leraren te sturen om te observeren en deel te nemen. Op deze manier wordt de "praktijk" kennis verspreid. De klas wordt geleid door geselecteerde leerkrachten met affiniteit met deze doelgroep. Dat zie ik ook terug bij de plusklas van onze stichting. Hier zijn ook gedreven mensen aan het werk!

De Day a Week School draait in Londen sinds 2007 en is daar een groot succes. In Nederland werd men ook enthousiast over dit concept en hieruit zijn de zogenaamde plusklassen en verrijkgroepen ontstaan. Ook binnen onze Scholenstichting is sinds 2008 een plusklas actief.

2.4 Bezoek aan een plusklas

Omdat ik nieuwsgierig was naar het fenomeen plusklas ben ik in november naar de plusklas van onze Scholenstichting gegaan. Elke woensdagochtend komen hier 10 leerlingen bij elkaar om samen te werken aan projecten en presentaties. De leerlingen worden pas toegelaten met een IQ van minimaal 130. Ik zag een aantal goede dingen deze ochtend. De leerlingen vonden het duidelijk leuk om met gelijkgestemden bezig te zijn. Voor een aantal kinderen was het presenteren aan de groep een duidelijk leerproces. Verder werd de groep geleid door twee leerkrachten, van wie één het duidelijk met passie deed. Ik miste wel een plan van aanpak per kind. Ik had verwacht dat er een duidelijke leerlijn zou zijn.

Interactie tussen begaafde leerlingen onderling is leerzaam en motiverend. Deze kinderen kunnen elkaar stimuleren bij het oplossen van een probleem. Uit onderzoek is bovendien gebleken dat leerlingen, als ze met elkaar discussiëren, meer durven argumenteren dan wanneer ze met de leerkracht praten. Ze durven zich tegenover medeleerlingen waarschijnlijk vrijer te uiten dan tegenover de leerkracht.

Daartegenover staat dat samenwerking met de andere “gewone” leerlingen behalve in cognitief, ook in sociaal opzicht belangrijk is: door samenwerking met de eigen klasgenoten raken de begaafde leerlingen niet geïsoleerd van hun klasgenoten.

Voor mij is dit een extra argument om de zorg aan de begaafde leerling bij ons op school plaats te laten vinden. Al dan niet met groepsoverstijgende tijd waarin ruimte is voor activiteiten met mede begaafden.

2.5 Visie

Woods (2001, p.62) schrijft:

“Een visie is een duidelijk onder woorden gebracht toekomstbeeld van een team of organisatie. Ze geeft aan waar het team zich in de toekomst zal bevinden en wat het bereikt zal hebben.”

Een visie dient ertoe bij te dragen dat teamleden hun vermogen om samen te werken relateren aan datgene wat het team als geheel wil bereiken.

Bij het nalezen van de visie van onze school kwam ik een aantal dingen tegen die ons kunnen sterken in het bieden van zorg aan de bovenkant.

Zo las ik “Onze school wil alle kinderen een veilige leerrijke omgeving bieden, waar de leerlingen zich thuis voelen en geprikkeld worden zich zo goed mogelijk te (kunnen)

ontwikkelen." Wanneer de ouders van deze begaafde leerlingen dit stukje lezen, blijkt dat ze mogen verwachten dat ook hun kind geprikkeld mag worden om zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Wat houdt dit prikkelen in? Wat doen wij al om deze leerlingen te prikkelen?

Wat we ook nog eens kritisch mogen bekijken is:

"Ons leer-en ontwikkelingsprogramma houdt rekening met de verschillen tussen leerlingen wat betreft hun capaciteiten en mogelijkheden. Het leerlingvolgsysteem geeft ons informatie over de resultaten van ons onderwijs. Dit biedt ons de mogelijkheid tot effectieve begeleiding en waar nodig (individuele) bijsturing." Hoe maken wij dit nu waar? We richten ons vooral op de D en E leerlingen en helemaal niet op de A leerlingen. We zitten wel in de lift. We willen wel richting het begeleiden van de hoge A leerlingen. We gaan dus nog meer met de informatie van het leerlingvolgsysteem doen. We willen ons ook meer gaan richten op de capaciteiten en mogelijkheden van de leerlingen die aan de bovenkant zitten en waarvan wij vinden dat ook zij extra zorg mogen hebben.

Loo, Geelhoed en Samhoud (2009, p. 32) schrijven:

"Tussen het hebben van een visie en het er gedreven naar handelen gaapt blijkbaar een diepe kloof."

In het geval van onze school wordt er juist heel gedreven naar gehandeld. We bieden immers veel zorg aan de D en E leerlingen en hebben hiervoor een goede zorgstructuur ontwikkeld. We hebben in ons denken en handelen echter oogkleppen opgehad en vergaten de leerlingen aan de bovenkant, de hoge A leerlingen. We hebben, doordat ik met mijn meesterstuk deze weg insla, inmiddels al wel door dat wij dit stukje niet meenamen in onze huidige visie. Het wordt nu tijd om onze visie wakker te kussen en hem te omarmen.

Duidelijk is dat de visie gezien moet worden als de kernideologie van een bedrijf. Daarom denk ik dat wij met ons team nog eens moeten gaan stoeien met onze visie. Een visie geeft niet alleen houvast, ze verbindt ons als collega's met elkaar en wat ook mooi is, ze kan ons in beweging zetten en een bepaalde richting intrekken.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie

In dit hoofdstuk beschrijf ik de opbouw van mijn onderzoek en de manier waarop ik te werk ben gegaan. Ik stip mijn triangulatie even aan en heb aandacht voor de bruikbaarheid en ethische kant van mijn onderzoek. Tot slot geef ik aan hoe ik mijn onderzoeksgegevens wil verwerken.

3.1 Onderzoeksvraag

Ik onderzoek de mate van behoefte aan kennis en kunde op het gebied van begaafdheid binnen ons team, omdat ik wil weten of een begaafd kind goed zit bij ons op school, teneinde te komen tot een gezamenlijk gedragen visie op begaafdheid.

3.2 subvragen

- Hoe vindt een begaafd kind het bij ons op school en hoe kunnen wij als school dit kind steunen/coachen?
- Hoe ervaren de ouders van een begaafd kind de inzet van onze school en wat zijn hun tips ter verbetering.
- Hoe ervaren de leerkrachten de inzet en kennis van henzelf rondom begaafdheid. Vinden zij het nodig dat wij als school komen tot een structurele benadering (protocol) van begaafde kinderen.

3.3 Opbouw van het onderzoek

3.3.1 Nulmeting

Als instap voor het onderzoek heb ik gebruik gemaakt van een zogenaamde 0-meting onder de teamleden (zie bijlage 1) .

Op de site <http://www.encyclo.nl/begrip/nulmeting> (27-02-2010) staat dat dit is;

“meting waarbij de uitkomsten als uitgangspunt worden genomen voor later onderzoek”

Dit was nu precies mijn bedoeling met deze nulmeting.. Met deze meting wil ik in beeld krijgen waar wij als team nu staan en waar we naartoe willen. Mijn rol van veranderaar kan ik hierdoor aan de beginsituatie aanpassen. Zal ik eerst moeten werken aan het vergroten van het draagvlak? Heb ik te maken met tegenwerkende krachten, met collega's die deze verandering maar onzin vinden? Of wordt mijn actiepoint enthousiast ontvangen?

Ik heb acht vragen opgesteld. Vijf van deze vragen zijn zogenaamde beoordelvragen en bieden kwantitatieve gegevens. De leerkracht mag hierbij een cijfer geven van 1 tot en met

10. Met deze vragen wil ik in beeld brengen of leerkrachten tevreden zijn over de manier waarop ze begaafde kinderen signaleren. Ook vraag ik naar hoe capabel de leerkrachten zich vinden om een begaafd kind te helpen en in welke mate ze vinden dat zij zich in moeten zetten om een begaafd kind extra zorg en uitdaging te bieden. De leerkrachten mogen aangeven of er genoeg materialen aanwezig zijn op school om in te zetten bij een begaafd kind en in welke mate ze het belangrijk vinden dat er op onze school een structurele benadering komt voor begaafde kinderen.

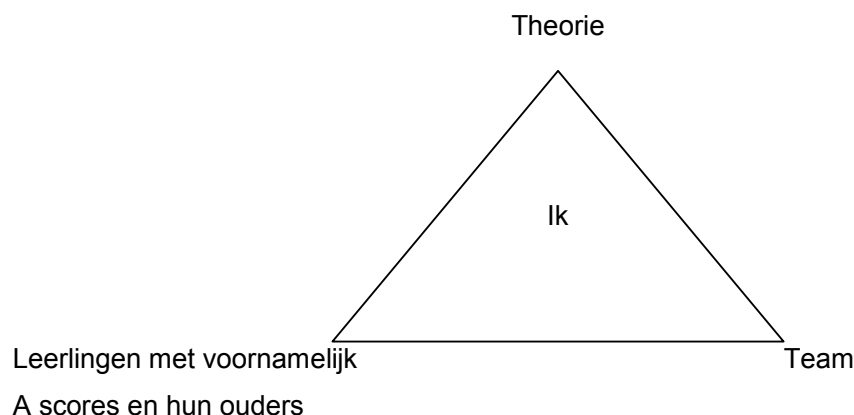
De vragenlijst wordt aangeboden en ingevuld tijdens een teamvergadering. Dit laatste lijkt me belangrijk voor de betrouwbaarheid. De leerkrachten kunnen niet even gaan googelen, maar geven recht vanuit hun hart de antwoorden. De antwoorden bundel ik en geven een beginsituatie van ons team te zien.

3.3.2 Triangulatie

Harinck (2007, p. 77) schrijft:

“Een heel belangrijk kwaliteitscriterium in het praktijkonderzoek is de triangulatie, het gebruik van meerdere gegevensbronnen.”

Mijn triangulatie ziet er als volgt uit:

3.3.3 Het survey-onderzoek

In Harinck (2007) is te lezen dat dit een onderzoek is waarbij de onderzoeker wil weten hoe een bepaalde populatie over een onderwerp denkt. Er wordt hierbij gewerkt met vragenlijsten. Zelf wil ik graag in beeld brengen hoe de leerlingen met voornamelijk A scores, hun ouders en hun leerkrachten denken over de manier waarop onze school zorg en aandacht geeft aan begaafde leerlingen.

Ik maak daarbij gebruik van diepte interviews die ik afneem bij de leerkrachten (bijlage 2), de ouders van een leerling met voornamelijk A-scores (bijlage 3) en deze leerlingen zelf (bijlage

4). Ik heb gekozen voor deze vorm van voornamelijk kwalitatief onderzoek, omdat ik een analyse wil hebben van de meningen die binnen deze doelgroepen leven en de achtergronden van deze meningen. Op de site <http://www.magis.nl/portfolio/kwalitatieve-analyse/face-to-face-diepte-interviews/face-to-face-diepte-interviews.html> (27-02-2010) staat; *“Een individueel diepte-interview is een face-to-face gesprek tussen een interviewer en een respondent dat aan de hand van een (gestructureerde) topiclijst wordt afgenomen. Het focust op de mening en beleving van het individu en wordt gebruikt wanneer de ideeën over een onderwerp zeer ver uiteen kunnen lopen.”*

Door het toepassen van deze methode krijg ik een compleet beeld van de individuele opvattingen, motieven en overwegingen van de ouders, hun kinderen en de leerkrachten. Eigenlijk is het een belevingsonderzoek. Ik probeer door het meten van de beleving van de drie doelgroepen boven tafel te krijgen hoe zij vinden dat wij op onze school omgaan met begaafde leerlingen, wat zij daar goed aan vinden en wat wij eventueel kunnen verbeteren. De vragen heb ik hier op aangepast. Het zijn vragen die zich richten op de manier waarop de geïnterviewden de zorg aan begaafde leerlingen ervaren. Bij de ouders en leerkrachten ga ik wat dieper in op het nog te ontwikkelen protocol. Bij de leerlingen vraag ik vooral ook naar hun eigen beleving rondom instructie, klaaropdrachten, minder/meer van hetzelfde, of moeilijker werk. Bij de ouders en leerkrachten besluit ik met een open vraag waarin ik vraag of ze iets gemist hebben in het onderzoek en bij de leerlingen vraag ik of ze nog een tip hebben voor alle juffen en meheren. Ik geef de geïnterviewden zo de kans om aanvullingen te geven op het onderzoek.

3.3.4 Betrouwbaarheid van het onderzoek

Mijn open, neutrale en betrouwbare houding is tijdens het afnemen van de interviews erg belangrijk om zo sociaal wenselijke antwoorden te vermijden.

Op de site http://www.2reflect.nl/validiteit_en_betrouwbaarheid.htm (27-02-2010)

Vond ik het volgende;

“Bij een diepte-interview is er een grotere kans dat u vrij nauwkeurig achterhaalt wat er bij die persoon speelt. Bij een volgend interview krijgt u waarschijnlijk weer een ander beeld. Wanneer u een groot aantal interviews afneemt, stabiliseert het resultaat en gaat u de grote lijn zien. En pas bij een zeer groot aantal interviews zijn de resultaten generaliseerbaar naar een grotere groep.”

Ik heb op bovenstaande site gelezen, dat er tien diepte interviews nodig zijn voor een betrouwbaar beeld. Ik interview 14 kinderen, 14 ouders/ouderparen en 11 leerkrachten. Per doelgroep heb ik dus genoeg interviews om betrouwbaar te zijn. Dit neemt niet weg, dat dit

onderzoek slechts een beeld geeft van de huidige A-leerlingen met daaraan gekoppeld hun ouders en leerkrachten. Over een half jaar kan deze groepssamenstelling er weer anders uitzien.

3.3.5 Ethiek

Ik moet me afvragen hoe ik de ouders benader en welke formuleringen ik kies, zonder dat ze meteen het gevoel krijgen, dat ze een zeer begaafd kind in huis hebben. Ik moet zien te voorkomen, dat er een onrust golf door de school trekt. Deze golf zou ouders die niet benaderd zijn ongerust kunnen maken over de kwaliteiten van hun kind en de ouders die wel benaderd zijn, doen hunkeren naar nadere onderzoeken. Ik heb daarom besloten, dat ik alle ouders persoonlijk benader en uitleg, dat ik in het kader van mijn meesterstuk voor Interne Begeleider wat vragen wil stellen over de zorg die op onze school gegeven wordt aan kinderen met voornamelijk A-scores. Wanneer ik ze persoonlijk benader overhandig ik ze ook een brief (bijlage 5) die ze dan thuis nog eens na kunnen lezen. Ik benadruk dat ik me niet richt op hoogbegaafdheid.

Ook richting de kinderen zal ik mij ethisch juist op moeten stellen. Ik zal zorgvuldig moeten formuleren en moet zorgen dat ik hen niet in een uitzonderingspositie plaats. De manier waarop ik hen uitnodig en mijn houding tijdens het gesprek zijn hierbij een belangrijke factor. Ik ga proberen dit op een natuurlijke manier te doen, waarbij ik mij aanpas aan het belevingsniveau van het kind. Mijn vraagstelling zal open zijn en niet suggestief. Daarnaast ga ik erop letten dat ik niets voor hen invul wanneer ze een wat langere denktijd nodig hebben.

Naar mijn collega's toe is het belangrijk dat ik benadruk, dat ze alles mogen zeggen en dat dit anoniem kan. De gegevens zullen niet op naam gebruikt worden. Dit geldt ook voor de andere interview groepen. Verder moet ik ook hier zorgen voor een open sfeer en me niet laten verleiden tot het doen van uitspraken waarbij mijn mening boven tafel komt. Ik wil zorgen voor een veilige situatie waarbij de ander zichzelf kan zijn en alles durft te zeggen, zodat dit ten goede komt aan het onderzoek en daarmee ook aan de betrouwbaarheid.

3.3.6 Verwerken van de onderzoeksgegevens

De drie ontwikkelde vragenlijsten gebruik ik als een leidraad bij de diepte-interviews. Ik neem deze allemaal persoonlijk af, zodat ik waar nodig de diepte in kan gaan. Na afloop bundel ik per categorie geïnterviewden de antwoorden en hoop ik tot een aantal gemeenschappelijke delers te komen.

Bij het verwerken van de onderzoeksgegevens maak ik een verschil tussen de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens.

- De kwantitatieve gegevens zijn de gegevens die ik krijg uit de vragen. Dit zijn meetbare gegevens die ik kan verwerken in een staafdiagram.
- De kwalitatieve gegevens zijn de gegevens die ik krijg uit de open vragen van de interviews met de leerlingen, de ouders en de leerkrachten. Deze geven de cijfers meer inhoud en verdiepen daarmee het onderzoek.

Hoofdstuk 4 Data analyse en resultaten

In dit hoofdstuk ga ik beschrijven welke antwoorden ik heb gekregen op de vragen van de nulmeting én de interviews met de leerlingen, ouders en leerkrachten..

4.1 De nulmeting

Door zestien collega's is de nulmeting die ik tijdens een teamvergadering afgenomen heb ingevuld. De volgende gemiddelde cijfers zijn hier uit naar voren gekomen:

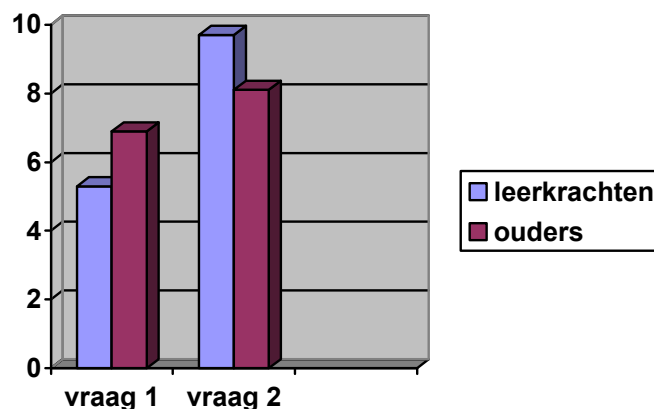
1. Tevreden over de manier waarop men hoog/meer begaafde leerlingen kan signaleren
Gemiddeld 6,8
2. Hoe capabel voelt men zich om een hoog/meer begaafd kind te helpen. **Gemiddeld 6,9**
3. In welke mate vindt men, dat een leerkracht zich in moet zetten om een kind met begaafdheid extra zorg en uitdaging te bieden. **gemiddeld 8,9**
4. Vindt men, dat er genoeg materialen op school aanwezig zijn om in te zetten bij een hoog/meer begaafd kind **Gemiddeld 4.7**
5. Hoe belangrijk vindt men het dat er op onze school een structurele benadering komt voor begaafde kinderen? **Gemiddeld 9**

Het fijnste wat uit deze meting naar voren is gekomen, is dat het gehele team het belangrijk vindt dat er op onze school een structurele benadering komt voor begaafde leerlingen. Ik had dus draagvlak vanuit mijn team om verder te gaan met het onderzoek.

4.2 Vergelijking van de uitkomsten van twee beoordelingsvragen

De vragenlijst van de ouders was gelijk aan die van de leerkrachten. De antwoorden op de volgende twee beoordelingsvragen kan ik daarom naast elkaar zetten in een vergelijkingstabel. Ik heb elf leerkrachten geïnterviewd en veertien ouders. Ze kregen de gelegenheid om het cijfer toe te lichten.

1. Hoe tevreden ben ik met de manier waarop een begaafd kind op onze school extra zorg en aandacht krijgt?
2. In welke mate vind(t) u/je dat een leerkracht zich in moet zetten om een kind extra zorg en uitdaging te bieden?

De eerste schaalvraag, die vraagt naar de mate van tevredenheid over de manier waarop een begaafd kind op onze school extra zorg en aandacht krijgt, wordt door zes collega's met een onvoldoende beoordeeld. Vijf geven een voldoende en het hoogste cijfer is een 7.

De leerkrachten die een voldoende geven, hebben een leerling in hun groep die onderzocht is op hoogbegaafdheid. Ze zijn niet tevreden over de materialen die n.a.v. dit onderzoek aangeboden worden. Ze missen een stuk begeleiding en een doorgaande lijn

De leerkrachten die een onvoldoende scoren, geven aan dat onze zorg gericht is op de uitvallers naar beneden toe. Ze zeggen dat het de eigen verantwoordelijkheid en het initiatief van de leerkracht is om eventuele plus kinderen ook onder de aandacht te brengen. Ook zij missen materiaal en een structureel plan/protocol.

Alle leerkrachten schalen zich hoog in op de mate waarop zij vinden dat een leerkracht zich in moet zetten om een begaafd kind extra zorg en uitdaging te bieden. Het laagste cijfer is hier een 8 en het hoogste een 10. Heel duidelijk komt hier naar voren, dat de leerkrachten vinden dat alle kinderen recht hebben op zorg, dat begaafde kinderen wat dit betreft net zo belangrijk zijn als de wat minder begaafden. De leerkrachten geven aan dat het vooral in het kader van de verveling heel belangrijk is dat er extra uitdagingen komen voor de begaafden. Ze willen daarbij wel hulp vanuit de zorg.

Bij de ouders gaven er drie een onvoldoende op de vraag, die vraagt naar de mate van tevredenheid over de manier waarop een begaafd kind op onze school extra zorg en aandacht krijgt. 11 gaven er een voldoende. Het laagste punt was een 1 en het hoogste punt een 9. De ouders die een lage score gaven deden dit, omdat ze vinden dat momenteel alle zorg uitgaat naar de zwakkere kinderen. Zij vinden dat er bij de ouders meer bewustwording moet komen dat hun slimme kind ook extra zorg verdient. Deze ouders geven aan, dat je als ouder een behoorlijke reserve hebt, voordat je vraagt of je kind extra aandacht en uitdaging nodig zou kunnen hebben. Een ouder wiens kind al onderzocht is, vindt dat er nog teveel geïmproviseerd wordt. Het ontbreekt aan voldoende terugkoppeling. Dit laatste wordt door nog een aantal ouders als kritische noot meegegeven, ook zij geven aan dat er soms te weinig gecommuniceerd wordt. De ouders van de op hoogbegaafdheid geteste leerlingen zijn hier juist erg positief over zijn.

De ouders die een voldoende scoren doen dit vooral, omdat ze merken dat hun kind het prettig vindt op school en ze merken dat hij/zij extra uitdagingen krijgt.

Ook de ouders schalen hoog in bij de vraag naar de mate waarop de leerkracht zich in moet zetten om hun kind extra zorg en uitdaging te bieden. Het laagste cijfer is een 7 en het hoogste is een 10. De grootste groep geeft een 8. De meeste ouders geven aan dat zij het logisch vinden dat de leerkracht zijn aandacht moet verdelen. De grootte van de groep en het aantal zorgleerlingen dat er inzitten, spelen hierbij ook een rol. Twee ouders vinden dat de begaafde leerlingen uit zichzelf al alles goed doen en dat de leerkracht daarom beter kinderen kan helpen die het echt nodig hebben. Daar tegenover staat de ouder die het tegen de borst stuit dat er voor de kinderen die aan de onderkant uitvallen programma's beschikbaar zijn en aan de bovenzijde juist weinig. Ook nu geven een aantal ouders aan dat een goede samenwerking tussen de ouders en leerkracht wel erg belangrijk is.

Een paar ouders zien op dit moment nog niets van deze extra zorg en is hier teleurgesteld over. Een andere groep ouders ziet dat er extra werk gegeven wordt, soms in de vorm van verdieping en verrijking.

4.3 De interviews

4.3.1 Met de leerkrachten

Op de vraag: "Wat mis je? Komen een aantal duidelijke antwoorden.

- Methoden, of materiaal voor deze leerlingen
- Een duidelijke aanpak/beleid en een doorgaande lijn
- Coördinatie op school- en stichtingniveau
- Meer knowhow/kennis

De vraag of men vindt dat er genoeg materialen op school aanwezig zijn om in te zetten bij kinderen met voornamelijk A-scores wordt vooral negatief beantwoord. De leerkrachten geven aan dat er voor de zwakke leerlingen makkelijker materiaal te vinden is. Bovendien is dit materiaal meestal kant-en-klaar en dus zo in te zetten.

De materialen die momenteel nog gemist worden zijn niet alleen boekjes en werkschriften, maar ook concrete materialen zoals puzzels, schaakborden, computerspellen, kubussen. Materiaal voor spelling, taal, lezen en begrijpend lezen. In elk geval moet het materiaal vooral uitdagend zijn en het leren leren stimuleren. Er moeten ook eisen aan gesteld worden en een beoordeling aan vast zitten, zodat het niet te vrijblijvend is wat ze doen.

De leerkrachten vinden dat de volgende punten terug moeten komen in een protocol:

- Criteria waaraan een begaafd kind moet voldoen.
- stappenplan
- Goede samenwerking tussen de leerkracht en het zorgteam
- Doorgaande lijn moet duidelijk zijn
- Afspraken over hoe we omgaan met de ouders

De rol van de leerkracht zien ze als de persoon die begeleidt en ondersteunt. Deze moet signaleren en het stappenplan van het protocol volgen. Hij moet communiceren en overleggen met de ouders en met het kind.

De rol van de ouders zien ze als niet anders dan bij andere leerlingen. Ze horen op de hoogte te zijn van alle stappen die met het kind gemaakt worden. Ze moeten een goed contact met school onderhouden. Een goede communicatie is dus belangrijk. De ouder moet nauwlettend volgen wat er gebeurt en de leerkracht informeren over de thuissituatie.

Het begaafde kind zelf moet ook willen. Er moet dus goed gekeken worden naar het kind zelf. Het kind moet er in elk geval bij betrokken worden. Ze kunnen zelf ook aangeven wat en hoe ze iets aan willen pakken, bijvoorbeeld over de instructie, het materiaal, welk vak.

4.3.2 Met de ouders

De ouders hebben niet echt zicht op de vraag of er genoeg materialen aanwezig zijn om in te zetten bij kinderen met voornamelijk A-scores. Eén ouder geeft aan dat hij ervan uitgaat dat dit goed geregeld is en dat de verantwoording hiervoor bij de school ligt.

Ik heb mijn vraag: "Aan welke materialen denkt u?" dan ook aangepast in: "Hoopt u dat we hebben?" Ook hierop vonden ze het lastig om een antwoord te geven. De ouders missen vooral de wat meer uitdagendere materialen.

De ouders geven een aantal punten aan waarvan zij vinden dat ze niet mogen ontbreken in een protocol voor begaafde leerlingen. De volgende onderwerpen worden door meerdere ouders genoemd:

- Communicatie/terugkoppeling naar de ouders
- De keus die het kind zelf maakt
- Een goede signalering
- Een doorgaande lijn

Eén ouder noemt expliciet, dat de visie van de school op begaafde leerlingen duidelijker in beeld moet komen.

Ouders zien de leerkracht als de persoon die signaleert en zorg draagt voor een structurele communicatie. Het is ook de persoon die het kind probeert te prikkelen en uitdagen.

Hun eigen rol zien ze ook als groot. Ze vinden een goed contact met de school belangrijk, waarbij ruimte is voor het uitwisselen van informatie over de thuis- en de schoolsituatie.

Een protocol vraagt inzet van het kind. Een groot aantal ouders vindt dat het kind ook betrokken moet worden bij het geheel. Ze kunnen daarbij dan eventueel hun eigen interessegebieden aangeven. Het welbevinden van het kind vinden de ouders heel belangrijk.

4.3.3 Met de leerlingen

De leerlingen hebben een andere vragenlijst gekregen. Ik heb eerst gekeken naar welke vakken ze leuk vonden en daarna in welke vakken ze goed zijn en hoe ze dit weten. Ze merkten aan de punten en het aantal fouten, dat ze er goed in zijn. De instructie van deze vakken vond een aantal kinderen precies goed, omdat ze het prettig vinden om uitleg te krijgen, ook al snappen ze het al. Een andere groep vond het te lang. De instructie zou soms ook iets moeilijker mogen en in veel gevallen korter, zodat ze eerder aan het werk mogen.

Wanneer ze zelf juf, of meneer waren, zouden ze extra en moeilijker werk geven aan de begaafde leerling. De meeste kinderen zijn tevreden met de klaaropdrachten. Ze geven het een gemiddelde van een 7.

De meeste leerlingen kiezen voor het maken van moeilijkere dingen van het vak waar ze goed in zijn. Soms is het werk te makkelijk en vervelen ze zich.

Op één kind na vindt iedereen dat we op onze school goede aandacht moeten geven aan alle kinderen die ergens goed in zijn. Dat ene kind vindt dat de aandacht naar de zwakkere leerlingen moet gaan, zodat zij uiteindelijk ook goede cijfers kunnen halen.

Tien kinderen vinden dat er niet genoeg materialen aanwezig zijn en vier zijn tevreden. Ze willen vooral materiaal dat uitdaging biedt, omdat je daar meer van leert.

Alle kinderen vinden het fijn, wanneer we op school een plan gaan maken om goede leerlingen extra te helpen. Ze hopen dan extra opdrachten te krijgen en nieuwe dingen te leren.

Hoofdstuk 5 Conclusies

In dit hoofdstuk koppel ik de antwoorden die ik in hoofdstuk 4 heb verkregen aan mijn subvragen. Daarna geef ik het antwoord op mijn onderzoeksvraag. Om vervolgens verder te gaan met het toelichten van een aantal belangrijke punten die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen en die door vrijwel alle geïnterviewden als belangrijk zijn aangestipt. Deze punten zijn dus zeker belangrijk om straks te vertalen richting onze praktijk.

5.1 De antwoorden op mijn subvragen.

Wanneer ik kijk naar de verkregen data, dan heb ik de volgende antwoorden gevonden op mijn subvragen:

1. Hoe vindt een begaafd kind het bij ons op school en hoe kunnen wij als school dit kind steunen/coachen?

Alle kinderen vinden het fijn, wanneer we op school een plan gaan maken om goede leerlingen extra te helpen. Ze hopen dan extra opdrachten te krijgen en nieuwe dingen te leren. Ze zijn best tevreden over de instructie, al geven ze wel aan dat ze zich soms vervelen. De klaaropdrachten worden positief beoordeeld en vooral het vrij mogen tekenen vinden de meesten prettig. Aan de andere kant geven ze wel aan dat ze zelf een goede leerling extra en moeilijker werk zouden geven. De woorden uitdaging en meer uitdagend materiaal zijn vaak gevallen tijdens de interviews. Kortom, de leerlingen vinden het prettig op onze school, maar hopen dat ze door het nog te maken protocol straks nog meer uitdaging krijgen en nieuwe dingen leren.

2. Hoe ervaren de ouders van een begaafd kind de inzet van onze school en wat zijn hun tips ter verbetering.

De ouders zijn niet ontevreden over de inzet van onze school. Ze zien wel, dat onze inspanningen vooral gericht zijn op de leerlingen die wat zwakker zijn. Drie ouders geven daarom een onvoldoende. De meeste ouders missen een duidelijk zorgprogramma voor de betere leerling, extra werk met meer uitdaging en vooral ook een goede terugkoppeling en een open communicatie. Zij vinden dat er aandacht moet komen voor de signalering. Ze hopen dat het protocol gaat zorgen voor een meer doorgaande lijn, zodat de zorg duidelijker vastligt en het niet meer leerkrachtafhankelijk is wat er met de betere leerling gebeurt.

3. Hoe ervaren de leerkrachten de inzet en kennis van henzelf rondom begaafdheid. Vinden zij het nodig dat wij als school komen tot een structurele benadering (protocol) van begaafde kinderen.

De leerkrachten schalen zich niet hoog in wanneer het gaat om het kunnen signaleren en het zich capabel voelen om begaafde leerlingen te ondersteunen. Een aantal leerkrachten geeft mij ook de tip mee om hier een studiedag over te organiseren. Wel vinden ze dat ze zich in moeten zetten om een begaafd kind extra zorg en uitdaging te bieden. Het gehele team vindt het belangrijk dat er op onze school een structurele benadering gaat komen om te werken met begaafde leerlingen. Ze willen dan wel meer methoden/materiaal voor deze leerlingen, meer kennis en een duidelijke doorgaande lijn. Een goede communicatie tussen alle partijen vinden ook zij belangrijk.

5.2 Het antwoord op mijn onderzoeksvraag.

Onderzoeksvraag:

Ik onderzoek de mate van behoefte aan kennis en kunde op het gebied van begaafdheid binnen ons team, omdat ik wil weten of een begaafd kind goed zit bij ons op school, teneinde te komen tot een gezamenlijk gedragen visie op begaafdheid

Wanneer ik kijk naar de onderzoeksvraag, dan is het mij duidelijk geworden dat er binnen ons team een grote behoefte is aan meer kennis en kunde rondom begaafdheid.

Verschillende leerkrachten hebben dit tijdens de interviews aangegeven. Een begaafd kind zit niet slecht bij ons op school, maar mist de meer prikkelende opdrachten. Of er iets extra's wordt aangeboden is nu nog leerkracht afhankelijk. We vinden allemaal dat we hier niet voldoende materiaal voor hebben en missen een doorgaande lijn. We namen de begaafde leerlingen nog niet mee in onze huidige visie. Onze visie op zorg bieden richtte zich tot nu toe alleen op de D en E leerlingen. We willen de zorg aan begaafde leerlingen wel gaan koppelen aan onze huidige visie. Deze willen we meer gaan hanteren voor alle leerlingen, omdat we vinden dat onze zorg zich uit mag breiden naar de bovenkant toe.

Kamminga en Vloed (2009, p. 27) schrijven dat de kunst van het veranderen is dat het helder is wat moet blijven zoals het is. *“Hoe kun je veranderen en tegelijkertijd jezelf blijven? In de kern komt het erop neer dat de identiteit wordt behouden en het gedrag verandert. De identiteit van de organisatie wordt gevormd door de waarden, visies en normen die in de school gezamenlijk worden gedragen. Het gaat om de karakteristieken van de schooltraditie. Het bewustzijn van deze traditie en van de eigen waarden is bij het doorvoeren van*

veranderingen essentieel, omdat dat mensen houvast geeft. Daarom is het van belang dat de veranderaar hiervoor expliciet aandacht geeft.”

Bovenstaande is voor mij als veranderaar belangrijk om mee te nemen naar de praktijk. Wij hebben bij ons op school een lange traditie waarin zorg aan de zwakkere leerling een belangrijke plaats inneemt. Wij trekken hierdoor ook wel zorgleerlingen aan. Het is dus duidelijk dat wij een goede reputatie op de zorg hebben. We zijn gedreven bezig om de kinderen aan de onderkant die zorg te geven die ze nodig hebben. Dit stukje moeten we zeker behouden. We willen nu deze gedrevenheid uitbreiden naar de zorg aan de bovenkant, aan de meer begaafde leerlingen. Onze huidige visie hoeven we daarvoor niet eens te veranderen, we moeten hem wel beter zichtbaar maken en uitdragen naar buiten toe.

Mijn rol als veranderaar zal hierbij belangrijk zijn. Ik moet onze huidige visie linken aan de zorg die wij willen bieden aan de begaafde leerlingen.

Dit wil ik doen door alle teamleden een kubus aan te bieden (zie bijlage 6). Deze kun je alle kanten opdraaien. We staan er met ons hele team achter dat we zorg willen bieden aan begaafde leerlingen, zorg aan de bovenkant dus. Maar wat is nu die zorg aan de bovenkant? Ik heb gekozen voor een aantal teksten en afbeeldingen die te maken hebben met de verdere invulling van deze zorg. Deze teksten zijn boven komen drijven uit de diverse gehouden interviews. De bedoeling is, dat we hier als team tijdens een studiedag rondom “Zorg aan onze begaafde leerlingen” mee aan de slag gaan. Deze studiedag zal aan het begin van het komende schooljaar plaatsvinden. De kubus moet ons team prikkelen en aan het denken zetten. In de kubus stop ik een denkspelletje en de agenda voor de bijeenkomst.

5.3 De doorgaande lijn

Nederstigt, I. (2003) schrijft dat het onderwijs aan een (hoog) begaafde leerling een zaak is voor het hele team. Ze vindt dat daarbij geen verschil is met andere leerlingen. Dit heb ik tijdens verschillende interviews ook te horen gekregen. Een aantal ouders en leerkrachten vindt dat er geen verschil moet zijn in de zorg aan leerlingen. Elke leerling heeft recht op zorg, of dat nu naar de onder-, of naar de bovenkant gericht is.

Nederstigt schrijft dat het om de continuïteit van de specifieke begeleiding te waarborgen, het van belang is dat de collega's onderling praten over de specifieke aanpak en werkwijze voor deze leerlingen. Ze schrijft op blz. 28:

“Alleen wanneer het team op de hoogte is van kenmerken, profielen, begeleidingsmogelijkheden, plan van aanpak en/of valkuilen die horen bij (hoog)begaafdheid, kan zij op een goede manier invulling geven aan de specifieke werkwijze voor (hoog)begaafde leerlingen.”

Die continuïteit wil ik ook waarborgen en gelukkig word ik hierin gesteund door mijn collega's. Verschillende teamleden hebben aangegeven, dat ze over het omgaan met begaafde leerlingen graag een studiedag zouden willen. Tijdens mijn gesprekken met ons zorgteam heeft de directie al toegezegd, dat wij onze studiedagen in het komende schooljaar zullen wijden aan de zorg aan begaafde leerlingen. Ook zullen er een aantal woensdagmiddagen ingeroosterd worden om aan de slag te gaan met de praktische invulling, zoals o.a. het inventariseren van benodigde materialen.

Zowel ouders, leerkrachten, als leerlingen geven aan, dat ze een doorgaande lijn missen. Op dit moment is het leerkrachtgebonden of er wat extra's gebeurt met begaafde leerlingen. Niet iedereen heeft zicht op wat de doen met een begaafde leerling. We zitten duidelijk in een verkennende fase. Nu gebleken is dat wij allen een doorgaande lijn willen, is de tijd rijp om te werken aan een protocol voor begaafde leerlingen. Een protocol dat gedragen wordt door team, ouders en leerlingen. Een protocol dat niet in de kast verdwijnt, maar doorleefd wordt door alle betrokkenen.

5.4 Het signaleren

Wat ook gemist wordt door ouders en leerkrachten is een goede signalering. Wanneer wij ons protocol gaan ontwikkelen, zullen we hier zeker aandacht aan moeten schenken. Signalering is de eerste stap in het proces van leerlingbegeleiding. De eerste belangrijke informatiebron zijn de ouders (bij het intakegesprek). Een hulpmiddel kan hierbij een speciale vragenlijst voor ouders zijn. Op het moment dat de leerling de school bezoekt, zijn de eerste indrukken die de leerkracht van het kind heeft een tweede informatiebron. Wanneer de leerkracht weet op welke signalen hij moet letten, kan dat aanleiding zijn voor een diagnostisch onderzoek. Daarnaast worden bij ons ook de gegevens uit het leerlingvolgsysteem benut. Leerlingen die vrijwel altijd een A-score halen op deze toetsen en/of nauwelijks fouten maken bij de methodegebonden toetsen moeten een alarmbelletje doen rinkelen. Zeker wanneer er een aantal eigenschappen aanwezig is dat de goede

resultaten ondersteunt. Met ons zorgteam zijn wij bezig om een aantal criteria op te stellen waar een leerling aan moet voldoen, wil hij deze extra zorg en aandacht krijgen.

5.5 Materiaal

De vraag of men vindt dat er genoeg materialen op school aanwezig zijn voor kinderen met voornamelijk A-scores wordt vooral negatief beantwoord. Men geeft aan dat er voor de zwakke leerlingen makkelijker materiaal te vinden is. Bovendien is dit materiaal meestal kant-en-klaar en dus zo in te zetten. In elk geval moet het materiaal vooral uitdagend zijn en het leren leren stimuleren. Er moeten ook eisen aan gesteld worden en een beoordeling aan vast zitten, zodat het niet te vrijblijvend is wat de begaafde leerlingen doen.

5.6 Communicatie

Zowel ouders als leerkrachten gaven in de interviews aan dat zij de communicatie met elkaar en met het kind belangrijk vinden.

Nedersticht, I (2003, p.83)

“Wat ouders en school moeten bereiken is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een goede cognitieve en sociaal-emotionele basis voor het (hoog) begaafde kind op school. Door regelmatig, open en eerlijk overleg kan die basis gelegd worden.”

Door verschillende ouders werd deze gezamenlijke verantwoordelijkheid benadrukt. Zo geeft een ouder aan dat je onvoorwaardelijk achter de leerkracht moet staan en er zelf ook energie in moet steken. Een andere ouder zegt dat ouders net zo betrokken moeten zijn als de leerkracht. “Het stimuleren van een kind begint niet om 8.45 uur. Thuis heeft hier ook een belangrijke rol in.”

5.7 Hoe nu verder?

De begaafde leerlingen, hun ouders en hun leerkrachten willen graag een protocol gericht op de extra zorg en aandacht voor de begaafde leerling. De volgende punten mogen hier niet in ontbreken:

- Een duidelijke doorgaande lijn voor deze zorg aan begaafde leerlingen
- Een goede signalering en een verder te volgen stappenplan
- Aandacht voor een open communicatie tussen alle partijen
- Uitdagend materiaal/ verrijkingsstof waaraan eisen gesteld worden
- Iemand die dit alles coördineert

Ik ga me vanaf nu richten op het ontwikkelen van een bij onze school passend protocol. Ik krijg hierbij hulp van de andere leden van ons zorgteam. Het nieuwe schooljaar zal in het teken staan van het introduceren van dit protocol.

Bij dit introduceren moeten we naast de leerkrachten ook aandacht hebben voor de ouders en leerlingen. Zij mogen hierin niet vergeten worden. De ouders hebben verteld dat ze deze aandacht al jaren missen. Dit is een extra reden om hier zorgvuldig mee omgaan.

Daarnaast wil het team meer kennis verwerven voor het omgaan met begaafde leerlingen. Dit zal ook het komende schooljaar gerealiseerd worden door hier een aantal studiedagen voor in te zetten.

Hoofdstuk 6 Evaluatie onderzoek

In dit hoofdstuk geef ik aandacht aan hoe ik dit onderzoek heb ervaren. Wat kwam ik tegen en wat heb ik ervan geleerd?

6.1 Hoe heb ik dit onderzoek als persoon ervaren?

Ik wilde me verder verbreden en verdiepen als lb-er. In mijn functie als PDO-er (Pedagogisch Didactisch Onderwijskundige) ben ik vooral op leerkrachtniveau bezig. Ik wilde mijn meesterstuk daarom graag gebruiken om mezelf te ontplooien als Intern begeleider, omdat er in de toekomst een mogelijkheid voor mij ligt om deze functie daadwerkelijk te gaan bekleden. Ik zocht activiteiten waarbij ik bezig kon zijn als begeleider van het team. Daarnaast wilde ik ook functioneren binnen de schoolorganisatie. Ik heb gewerkt aan mijn competentie om vorm te geven aan een stuk onderwijsvernieuwing dat aangepast wordt aan het ontwikkelingsniveau van onze school, namelijk het onderwijs aan begaafde leerlingen. Ik wilde de visie van ouders, leerlingen en leerkrachten zien te bundelen om zo te komen tot een bij onze school passende zorg aan deze begaafde leerlingen. Het is ook daarom, dat ik ervoor gekozen heb om mijn meesterstuk rondom dit alles plaats te laten vinden. Ik zag het als het verleggen van mijn grenzen. Ik heb een pet opgezet, die ik normaal niet zo snel opzet, omdat het niet tot mijn takenpakket behoort. Ik zag dit meesterstuk als een uitdaging en de kans om weer een stukje te mogen groeien in mijn persoonlijk meesterschap.

Kamminga en Vloed (2009, p. 27)

“De veranderaar kan zichzelf niet “loskoppelen” van het veranderproces. Het mensbeeld en zelfbeeld van de veranderaar zijn mede bepalend voor de inhoud, het proces en het slagen van de verandering. Daarom is het essentieel dat de veranderaar zichzelf, zijn rol en zijn mensbeeld goed kent.”

Ik ben me gedurende het werken aan dit meesterstuk meer bewust geworden van bovenstaande. Hierbij hebben mijn critical friends een belangrijke rol gespeeld. Zij hebben mij door me goed te bevragen nog kritischer leren kijken naar mijzelf en naar mijn rol als veranderaar in mijn zelfgekozen veranderproces. Ik ben door hen regelmatig aan het denken gezet, wat mijn uiteindelijke rol in het onderzoek alleen maar ten goede kwam. Ik ben voortdurend aan het schaven geweest aan mezelf en aan de inhoud van dit meesterstuk. Het spreekt voor zich dat ik hen hiervoor dankbaar ben.

Ik moet eerlijk zeggen, dat ik overrompeld was door de enthousiaste reacties van zowel collega's, ouders als de leerlingen. Zij lieten allemaal merken dat ze het fijn vonden dat wij als school aandacht gaan besteden aan de zorg voor begaafde leerlingen. Ik had wel

verwacht dat een groot deel achter mijn verandering zou staan, maar was niet voorbereid op zoveel warm enthousiasme. Vooral ook de ouders waren hierover erg te spreken. Ze wilden erg graag meewerken aan dit onderzoek en ik mocht ze altijd bellen. Er was zelfs een ouder die me aan het eind het volgende meegaf: "Zorg dat het niet voor niets is geweest".

Ik mag me dus gelukkig prijzen met zoveel goodwill om mij heen. Ik begrijp ook dat het hierdoor voor mij een stuk gemakkelijker is om als veranderaar deze verandering in te gaan. Ik had en heb niet te maken met tegenwerkende krachten. Ik voel mij juist omringd door een heleboel stuwende krachten en dat zal deze verandering alleen maar ten goede komen.

6.2 Hoe is het gegaan en wat heb ik ervan geleerd?

Ik vond het in het begin wel lastig om op gang te komen en ook de combinatie van telkens een werkstuk per module en dan weer werken aan je onderzoek zorgden in mijn hoofd wel eens voor versnippering. Ik moet zeggen dat het juist die diverse modules zijn geweest, die weer voor een doorgaande lijn zorgden. Dit komt omdat we bij de laatste modules ons meesterstuk mochten linken aan de werkstukken. Dit zorgde uiteindelijk voor nog meer verdieping. Voor mijn gevoel vielen hierdoor de laatste puzzelstukjes op hun plaats.

In het begin was ik wel huiverig voor maar liefst twee critical friends, want dit leek me een hoop extra werk. Ook dit pakte in de praktijk positief uit. Van twee leer je nu eenmaal meer dan van één en de geïnvesteerde tijd verdiende zichzelf terug. Bovendien leerde ik ook door kritisch mee te kijken met de anderen.

Ik ben erg gesteund door mijn directie en de overige leden van het zorgteam. Zij hebben in extra bijeenkomsten mijn ontwikkelingen gevolgd en kritisch meegedacht. Zelf merkte ik wel een groei bij mezelf tijdens deze bijeenkomsten. In het begin was ik wat minder een leider. Ik voorzag iedereen slechts van informatie. Toen ik merkte dat ik hier serieus in genomen werd durfde ik ook meer leiding te gaan geven aan het proces. Het leiding geven aan een kleine groep lukt me wel, maar ik weet van mijzelf dat ik nog moet groeien in het leiding geven aan een heel team. Ik vind het nog lastig om op een stoel te gaan zitten die in mijn ogen (en die van anderen?) niet helemaal bij mij hoort. Ik moet hier nog meer overtuiging in leggen en me niet druk maken om wat die ander denkt. Ik mag dus nog aandacht blijven schenken aan mijn competentie om zorg te dragen voor de ondersteuning van (sub) groepen binnen het team als totale groep in het vergroten, c.q. verwerven van handelingsbekwaamheid. Ik ga dit doen door de studiedagen rondom begaafde leerlingen mee voor te bereiden en een stukje daadwerkelijk te handelen tijdens deze bijeenkomsten.

6.3 Eindreflectie op mijzelf als veranderaar

In dit geval stond iedereen open voor het veranderen. Ik weet echter uit de praktijk, dat niet iedereen van ons team altijd de behoefte aan dit ontplooiën heeft. Dit blijft naar de toekomst toe dus zeker een aandachtspunt. Ik zal me telkens weer af moeten vragen hoe de teamleden in de verandering staan. Ik heb geleerd, dat ik daar mijn acties op aan moet passen, zodat het uiteindelijke verandereffect op een positieve manier zichtbaar en gedragen wordt.

Ik heb mijn empathisch vermogen in kunnen zetten tijdens het afnemen van de diverse interviews. Ik pas me nogal snel aan de stijl van de ander aan en werk dan graag vanuit mijn gevoel. Dit is tevens mijn grote valkuil. Ik voel mij snel erg betrokken en ben dan geneigd om het probleem van de ander op te willen lossen ten koste van mezelf. Gelukkig was dit nu niet aan de orde.

Ik was tot nu toe meer de coach van individuele leerkrachten. Ik kon en kan bijdragen aan de verrijking van het persoonlijk meesterschap van de individuele groepsleerkracht. Dit komt ook omdat wij als school bezig zijn met het invoeren van Handeling Gerichte Procesdiagnostiek.(HGPS). Door de individuele leerkracht op een coachende manier te ondersteunen bij het invullen van zo'n HGPS formulier draag ik ook zorg voor het verwerven van handelingsbekwaamheid. Met dit meesterstuk heb ik mij meer op het team gericht en draag ik bij aan de verrijking van het groepsmeesterschap van ons team. Dit was een nieuw gebied voor mij. Het werken met een heel team is leuk, maar ik vind het ook lastig. Je hebt te maken met meer verschillende types. In een een-op-een situatie voel ik me veiliger en kom ik beter tot mijn recht. Omdat ik het werken met een team leuk vind, wil ik blijven werken aan mijn competenties die gericht zijn op het werken in en met een groep.

Ik heb mij door te werken aan dit meesterstuk kunnen richten op een stukje beleidsvorming. Ik heb goed kunnen werken aan de competentie dat er onderwijsvernieuwing kan worden vormgegeven, aangepast aan het ontwikkelingsniveau van de school. Dit was voor mij een onbekend gebied. Ik heb gemerkt dat ik dit stukje leuker vind dan ik dacht en dat ik hier in de toekomst meer aandacht aan wil geven. Dit wil ik doen door actief deel te nemen aan alle nieuwe ontwikkelingen, maar ook door net als in het geval van dit meesterstuk, zelf initiatieven te nemen.

Ik voel dat ik daadwerkelijk ben gegroeid, als mens, als leerkracht en als veranderaar!

Nawoord

Met het in gang zetten van een verandering ben je er niet. Het is zaak om hem op gang te houden! Het is van groot belang dat een vernieuwing wordt gevolgd, gevoed en wordt vastgehouden. In mijn geval betekent dit, dat wanneer we een protocol hebben, dit niet in de kast gezet moet worden. Het moet gaan leven in de praktijk en van daaruit verfijnd worden. Ik heb hier alle vertrouwen in.

Ik mag mij nu gaan richten op het ontwikkelen van een protocol voor de begaafde leerlingen van onze school. Ik ben dankbaar dat ik hierbij gesteund word door een enthousiast zorgteam. Niet alleen ik blijf me ontwikkelen, maar ook onze school en dat geeft mij een fijn gevoel!

Tot slot wil ik iedereen bedanken die me gesteund heeft bij het schrijven van dit meesterstuk. Naast alle enthousiaste leerlingen en hun ouders, zijn dat ook mijn collega's, mijn twee critical friends Marian en Saskia en onze begeleidster Janet. Maar boven alles ben ik mijn gezin dankbaar dat ze mij mijn gang lieten gaan en af en toe een stapje terug deden, waardoor ze mij de kans gaven om mij verder te ontwikkelen.

Bedankt allemaal!

Annelies Niederer

Mei 2010

Literatuurlijst

- Berg, R van den & . Vandenberghe, R (2005) *Succesvol leiding geven aan onderwijsinnovaties. Investeren in mensen.*: Reader IB04SM09, SM2
- Blanchard,K. et al. (2007) *Situationeel Leiderschap II*. Reader IB04SM09, SM4
- Caluwé, L. de & Vermaak, H (2001). *Leren veranderen: een handboek voor de veranderkundige*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.
- Gerwen, E. (2004). *Attent op talent*. Utrecht: Lemma
- Woods, J (2004) *10 minuten gids teams en teamwork*. Schoonhoven: Academic service
- Harinck, F. (2007). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant
- Hoop, F. de, Janson, D. (2000). *Omgaan met "hoog" begaafde kinderen*. Baarn: HBuitgevers.
- Kamminga, E en Vloed, F. van der (2009) *Verbindend veranderen in het onderwijs*. Amersfoort: CPS
- Kloosterboer,P.(2008) *Voor de verandering*. Den Haag: Sdu uitgevers bv.
- Loo, H. van der, Geelhoed, J. en Samhoud S. (2009). *Kus de visie wakker*, Den Haag: Sdu Uitgevers bv.
- Nederstigt, I. (2003). *Hoogbegaafdheid... een gave?* Amersfoort: CPS.
- Vandamme, R. (2002) *Coaching voor iedereen*. Deventer: Ankh-Hermes

Internet:

- Magis Market Research. *Magis opent uw ogen. Diepte interviews*. Geraadpleegd op 27 februari 2010, via <http://www.magis.nl/portfolio/kwalitatieve-analyse/face-to-face-diepte-interviews/face-to-face-diepte-interviews.html>
- Online encyclopedie Encyclo (2007) *Opzoeken: nulmeting*. Geraadpleegd 27 februari 2010, via <http://www.encyclo.nl/begrip/nulmeting>
- 2 Reflect. *Valide en betrouwbaar*. Geraadpleegd op 27 februari 2010, via http://www.2reflect.nl/validiteit_en_betrouwbaarheid.htm
- Teachingexpertise. *Day-a-week school*. Geraadpleegd op 20 maart 2010, via <http://www.teachingexpertise.com/articles/day-a-week-school>

Bijlage 1:
0-meting onder de teamleden

0-meting begaafdheid op onze school

Deze vragenlijst vraagt naar jullie ervaringen en meningen over begaafdheid. Hij is bedoeld om onze kennis en ervaringen als team in beeld te brengen. Vanuit dit beginpunt kunnen we dan als team verder een visie en later eventueel een protocol ontwikkelen rondom het omgaan met begaafde leerlingen bij ons op school.

1. Heb je ooit hoogbegaafde leerlingen in de klas gehad?

Ja	nee	Weet ik niet
----	-----	--------------

2. Stel dat 1 betekent "op dit moment ben ik niet in staat om hoogbegaafde leerlingen te signaleren" en 10 betekent "ik ben zeer tevreden over de manier waarop ik hoogbegaafde leerlingen kan signaleren", waar sta jij dan nu?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3. Stel dat 1 betekent "Ik voel me niet capabel om een hoogbegaafd kind te helpen" en 10 betekent "Ik voel mij zeer capabel om een hoogbegaafd kind te helpen", waar sta jij dan nu?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4. In welke mate vind je, dat een leerkracht (jij dus) zich in moet zetten om een kind met hoogbegaafdheid extra zorg en uitdaging te bieden?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

0-meting
begaafdheid op onze school

5. Vind jij, dat er genoeg materialen op school aanwezig zijn om in te zetten bij een begaafd kind?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

6. Vind jij het belangrijk, dat er op onze school een structurele benadering komt voor begaafde kinderen?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7. Waar let je op als het gaat om begaafde kinderen? Wat zijn de kenmerken?

8. Heb je het idee, dat een leerling uit jouw klas onderpresteert?

Bijlage 2

Vragenlijst leerkrachten

Vragenlijst voor de leerkrachten van een kind met voornamelijk A- scores op de CITO toetsen.

Deze vragenlijst vraagt naar de ervaringen en meningen van leerkrachten met een kind dat voornamelijk A – scores haalt. Hij is bedoeld om de kennis en ervaringen van jou als leerkracht in beeld te brengen. Vanuit jouw kennis, ervaringen en opmerkingen kunnen we later een protocol ontwikkelen rondom begaafdheid.

- 1a) Stel dat 1 betekent “Ik ben zeer ontevreden over de manier waarop een begaafd kind op de onze school extra zorg en aandacht krijgt.” en 10 betekent ; “Ik ben zeer tevreden.” waar sta je dan nu?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- 1b) Hoe kom je aan dit cijfer?

Vragenlijst voor de leerkrachten van een kind met voornamelijk A- scores op de CITO toetsen.

2a) In welke mate vind je dat een leerkracht zich in moet zetten om een begaafd kind extra zorg en uitdaging te bieden?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2b) Hoe kom je aan dit cijfer?

3) Wat zie je al?

Vragenlijst voor de leerkrachten van een kind met voornamelijk A- scores op de CITO toetsen.

4) Wat mis je?

5) Vind je, dat er genoeg materialen op school aanwezig zijn om in te zetten bij kinderen met voornamelijk A - scores?

6) Aan welke materialen denk je?

Vragenlijst voor de leerkrachten van een kind met voornamelijk A- scores op de CITO toetsen.

7) Welke materialen mis je?

8) Wij zijn van plan om een protocol te maken voor begaafde kinderen. Wat zou er volgens jou niet mogen ontbreken in deze structurele benadering?

9) Hoe zie je daarin de rol van de leerkracht?

Vragenlijst voor de leerkrachten van een kind met voornamelijk A- scores op de CITO toetsen.

10) Hoe zie je de rol van een ouder van een begaafd kind?

11) Hoe zie je hierin de rol van het begaafde kind?

12) Is er iets wat je gemist hebt, iets wat je mij nog mee wil geven voor dit onderzoek?

Bijlage 3

Vragenlijst ouders van begaafde leerlingen

Vragenlijst voor de ouders/verzorgers van een begaafd kind op onze school

Deze vragenlijst vraagt naar de ervaringen en meningen over begaafdheid van ouders met een begaafd kind. Hij is bedoeld om de kennis en ervaringen van u als ouder van een begaafd kind in beeld te brengen. Vanuit uw kennis, ervaringen en uw opmerkingen kunnen we dan als team verder een visie en later een protocol ontwikkelen rondom hoog/meer begaafdheid.

1. Stel dat 1 betekent "Ik ben zeer ontevreden over de manier waarop begaafde kinderen op onze school extra zorg en aandacht krijgen." en 10 betekent "Ik ben zeer tevreden." waar staat u dan nu?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

1a) Hoe komt u aan dit cijfer?

2. In welke mate vindt u dat een leerkracht zich in moet zetten om een begaafd kind extra zorg en uitdaging te bieden?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Begaafdheid op onze school

2a)Hoe komt u aan dit cijfer?

3. Wat ziet u al?

4. Wat mist u?

Begaafdheid op onze school

5. Hoe groot is de kennis over begaafde kinderen gemiddeld bij het team denkt u?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

- 5a) Hoe komt u aan dit cijfer?

6. Vindt u, dat er genoeg materialen op school aanwezig zijn om in te zetten bij een begaafd kind?

7. Aan welke materialen denkt u?

Begaafdheid op onze school

8. Welke materialen mist u?

9. Vindt u het belangrijk, dat er op onze school een structurele benadering komt, een soort protocol voor begaafde kinderen?

10. Wat zou er zeker niet mogen ontbreken in deze structurele benadering?

Begaafdheid op onze school

11. Hoe ziet u daarin de rol van de leerkracht?

12. De rol van uzelf als ouder van een begaafd kind?

13. Hoe ziet u hierin de rol van uw kind?

14. Is er iets wat u gemist heeft, iets wat u mij nog mee wil geven voor dit onderzoek?

Bijlage 4

Vragenlijst leerlingen met voornamelijk een A score

Vragenlijst voor de leerlingen met voornamelijk A scores

1. Welke vakken vind je leuk?

2. Waarom?

3. In welke vakken ben jij goed?

4. Hoe weet je dit?

5. Hoe vind je de instructie van deze vakken?

Te kort	Precies goed	Te lang
---------	--------------	---------

6. Kun je aangeven waarom je hiervoor hebt gekozen?

Vragenlijst voor de leerlingen met voornamelijk A scores

7. Wat zou je anders willen aan de instructie van het vak waar jij goed in bent?

8. Wat zou hetzelfde mogen blijven aan de instructie van het vak waar jij goed in bent?

9. Als jij juf/meneer was, wat zou jij dan doen met een kind dat erg goed is in.....
(vakgebied kind).

10. Hoe tevreden ben jij met de klaaropdrachten?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Vragenlijst voor de leerlingen met voornamelijk A scores

11. Waarom dit cijfer?

12. Wat moet er zo blijven?

13. Wat kan er nog verbeteren?

14. Van het vak waar jij goed in bent mag je kiezen of je

Meer maakt	Minder maakt	Moeilijkere dingen maakt
------------	--------------	--------------------------

15. Wat kies je en waarom?

Vragenlijst voor de leerlingen met voornamelijk A scores

16. Vind jij, dat we hier op school extra aandacht moeten geven aan kinderen die ergens goed in zijn?

17. Vind jij dat er genoeg materialen/werkjes op school aanwezig zijn om te gebruiken bij kinderen die ergens goed in zijn?

18. Welke vind jij leuk om te doen?

19. Welke werkjes zouden we hier op school nog kunnen gebruiken voor goede leerlingen?

Vragenlijst voor de leerlingen met voornamelijk A scores

20. Zou je het fijn vinden wanneer we op school een plan gingen maken om goede leerlingen extra te helpen? Waarom?

21. Heb je nog een tip voor alle juffen en meneren, over hoe ze kinderen die ergens goed in zijn nog beter kunnen helpen?

Bijlage 5

Brief aan de ouders

Beste ouders,

Onze school wil zich steeds blijven ontwikkelen, maar ook wij, de leerkrachten zitten niet stil. Zo studeren elk jaar diverse collega's door om zich ergens verder in te bekwamen. Zelf zit ik in de afrondende fase van de opleiding tot Intern Begeleider. Dit is een opleiding die zich richt op de zorg binnen de school, hoe je die kunt begeleiden en verbeteren.

Ik wil mijn meesterstuk gaan schrijven over hoe de visie van leerkrachten, ouders en leerlingen is over de zorg die wij als school bieden aan begaafde leerlingen. Met begaafde leerlingen bedoel ik in dit geval de leerlingen die voornamelijk een A score hebben op de diverse CITO toetsen.

Ook uw zoon/dochter is op dit moment een leerling met voornamelijk A scores. Ik zou het daarom erg fijn vinden om u en uw kind te betrekken in mijn onderzoek naar deze visie. Dit wil ik doen door met u een vragenlijst door te nemen in een persoonlijk gesprek. Voor de leerkrachten en de leerlingen heb ik ook een vragenlijst gemaakt en ook deze wil ik met iedereen persoonlijk doornemen. Het afnemen van de vragenlijst zal zo'n 30 tot 45 minuten in beslag nemen.

De gemeenschappelijke deler van alle antwoorden kunnen een rode draad gaan vormen in hoe wij als school ons onderwijs aan begaafde leerlingen kunnen verfijnen. De uitslagen wil ik in een later stadium terugkoppelen naar het team, maar zeker ook naar u als ouder en naar uw kind.

Door mee te werken aan dit onderzoek helpt u niet alleen mij met de praktische kant van mijn meesterstuk, maar vooral ook de school en de kinderen.

Alvast bedankt,

Annelies Niederer
PDO-er (naam school)

De ouders van uit groep

Willen wel/niet meewerken aan het onderzoek.

Bijlage 6

De kubus

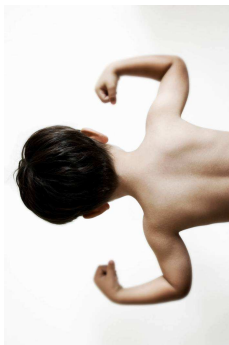
Welke stappen?

7

7

Welke krachten hebben we?

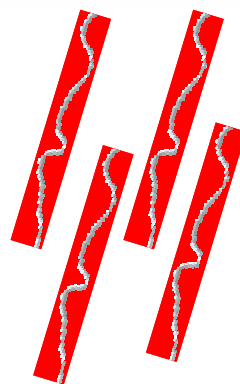

Welke zetten we in?

Samen willen wij

Wat is de bovenkant?

Hoe krijgen we een doorgaande lijn?

7

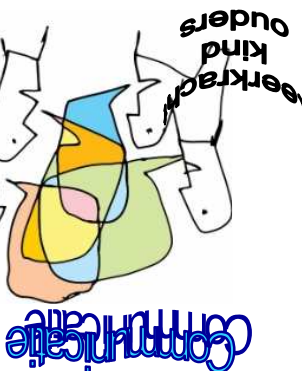
Hoe vaak?

Help jij mij?

Waarom?

7

bezoek kind ouders

7

7